

Tomasz Tomaszewski

# Oznaczenia wagonów osobowych. Zmiany oznaczeń zgodnie z nową kartą UIC 438-1

*W kwietniu 2004 r. ukazało się nowe wydanie karty UIC 438-1, obowiązujące wszystkie wagony osobowe rejestrowane od 1 stycznia 2004 r. Jeśli istniejące już oznaczenia wagonów nie spełniają wytycznych bieżącej karty, muszą zostać zaktualizowane najpóźniej do końca grudnia 2008 r. Jednocześnie dokonane została też ujednolicenie wymagań między zasadami numeracji w kartach UIC i OSŽD. Oznaczenia wagonów na tory szerokości 1520 mm, mające ośmiocyfrowy numer identyfikacyjny, muszą zostać zmienione do 31.12.2008 r. (jeśli wagony te poruszają się w ruchu międzynarodowym) i do 31.12.2011 r. (w przypadku pozostałych wagonów). W artykule opisano nowe zasady numeracji wagonów osobowych.*

Oznaczenia identyfikacyjne wagonów pełnią wieloraką rolę. Dają kompleksową informację na temat wagonu, jego przeznaczenia, danych konstrukcyjnych, właściciela, kraju pochodzenia, jak też terytorium, na jakim można dany pojazd wykorzystywać. Znowelizowana karta UIC dotyczy wagonach osobowych i typu osobowego, do których zalicza się wagony osobowe, służbowe, osobowe z przedziałami bagażowymi, restauracyjne, pocztowe, specjalnego przeznaczenia (doświadczalne, więźniarki, autokuszetki), sypialne i inne.

Pełne oznaczenie identyfikacyjne wagonu zawiera ciąg cyfr wraz z odpowiadającą im serią literową.

## Oznaczenia cyfrowe

Na ciąg oznaczenia cyfrowego składa się dwanaście cyfr, które uporządkowano w pięciu grupach, z których każda zawiera ściśle określone informacje.

Oznaczenie	00	00	00-00	000	- 0
Grupa	1	2	3	4	5

Pierwsza grupa składa się z dwu cyfr określających kod systemu wymiany, do którego przystosowany jest wagon. Grupa ta, zawierająca numery w granicach 50–79, opisuje wagon pod względem interoperacyjności, czyli możliwości stosowania w ruchu komunikacji międzynarodowej (RIV, PPW, Europ) lub wewnętrznej, podając jednocześnie podstawowe informacje odnośnie charakteru konstrukcji, np. czy wagony wyposażono w urządzenia klimatyzacyjne, o rozstawie kół tocznych itd.

Grupa druga, zawierająca kolejne dwie cyfry, opisuje właściciela (zarząd kolejowy) lub użytkownika konkretnego pojazdu. Kody dla danego kraju określone są na podstawie karty UIC 920-14. Ze względu na wprowadzone w wymienionej karcie zmiany, zarządy kolejowe posiadające numery z zakresu 34–39 lub 45–49 zobligowane są do weryfikacji oznakowania w nieprzekraczalnym terminie do 31 grudnia 2008 r. Wagony wykorzystywane przez PKP

otrzymują kod „51”. W tablicy 1 podano wybrane kody cyfrowe i literowe przynależne zarządom kolejowym krajów zrzeszonych w UIC (w *tts* 11/2004 podano oznaczenia większości krajów europejskich).

Tablica 1

## Wybrane kody literowe i cyfrowe przynależności państwowej wagonów

Kraj	Kod literowy	Kod liczbowy
Finlandia	FIN	10
Rosja	RUS	20
Kazachstan	KZ	27
Korea Północna	PRK	30
Albania	AL	41
Polska	PKP	51
Irlandia	IRL	60
Słowacja	SK	56
Korea Południowa	ROK	61
Szwecja	S	74
Egipt	ET	90
Tunezja	TN	91
Algieria	DZ	92

Trzecia grupa – zawierająca cztery cyfry opisuje rodzaj wagonu. Pierwsza z cyfr trzeciej grupy definiuje typ wagonu, jego klasę (1. lub 2.) i cechy, np. kuszетка, autokuszетка, wagon specjalny. Druga z cyfr tej grupy charakteryzuje liczbę przedziałów w wagonie, liczbę osi – jeśli wagon wyposażony jest w wózki toczne i, jeśli jest taka potrzeba, specjalne własności wagonu. Trzecia z cyfr określa maksymalną dopuszczalną prędkość, z jaką może poruszać się wagon, czwarta warunki dostarczania energii i/lub rodzaj ogrzewania. Cyfry tej grupy określa się na podstawie szczegółowych załączników do karty UIC 438-1.

Czwarta grupa numeru identyfikacyjnego składa się z trzech cyfr będących numerem porządkowym wagonu pasażerskiego (000–999) lub numerem rodzaju. Numery porządkowe nadawane są użytkowanym wagonom przez każdy zarząd kolejowy indywidualnie.

Piąta grupa zawiera jedną cyfrę, będącą cyfrą samokontroli. Cyfra ta powstaje poprzez kombinację poprzedzających ją jedenastu cyfr numeru identyfikacyjnego, dając jednocześnie informację czy numer identyfikacji został określony poprawnie, czy też nie. Cyfrę samokontroli wyznacza się na podstawie wytycznych zawartych w karcie UIC 913.

## Oznaczenia literowe

Podkreślony numer wagonu (cyfry 5–11 w grupach 3 i 4) dodatkowo ma opis literowy, składający się z dużych liter ustawionych na początku i ciągu małych liter alfabetu łacińskiego. Duże litery określają rodzaj wagonu, małe – podstawowe cechy techniczno-

-eksploatacyjne. Głównym celem literowego opisu wagonu jest dokładne określenie jego cech użytkowo-technicznych. Małe litery umieszcza się w porządku alfabetycznym.

Tablica 2

## Znaczenie dużych liter określających rodzaj wagonu

Oznaczenie	Opis
A	Osobowy 1. klasy
As	Salonowy lub służbowy
B	Osobowy 2. klasy
AB	Osobowy 1./2. klasy
Ac	Osobowy z miejscami do leżenia 1. klasy
AcBc	Osobowy z miejscami do leżenia 1./2. klasy
Bc	Osobowy z miejscami do leżenia 2. klasy
BD	Osobowy 2. klasy z przedziałem bagażowym
BR	Osobowy 2. klasy z barem
D	Bagażowy
DP	Bagażowo-pocztowy
P	Pocztowy
S	Specjalnego przeznaczenia (służbowy, więziarka, doświadczalny, autokuszетка, itd.)
WL	Sypialny (A i B w zależności od klasy)
WR	Restauracyjny
Bck	Socjalny 2. klasy
Wlk	Socjalny 1. klasy

Tablica 3

## Znaczenie małych liter określających cechy konstrukcyjne wagonu

Oznaczenie	Opis
b	Barowy zmodernizowany
d	Z przewodem zdalnego sterowania (np. do zamykania drzwi, oświetlenia elektrycznego)
e	Z przedziałami klasy business
h	Z miejscami do siedzenia po obu stronach centralnego przejścia wzdłuż całego wagonu i z przedziałami otwartymi
i	Z przedziałami dla inwalidów
k	Akcji socjalnej
m	O długości powyżej 24,5 m
n	Ogrzewanie nawiewowe
p	Piętrowy
s	Korytarz boczny w wagonie bagażowym lub w wagonie z przedziałami bagażowymi
t	Przystosowany do przewozów specjalnych
u	Wyposażony w mechanizmy do zdalnego zamykania drzwi i możliwości zdalnego sterowania oświetleniem

## Oznaczenie kompletne

Kompletne oznaczenie wagonów osobowych (lub typu osobowego) składa się z ciągu dwunastu cyfr i identyfikatora literowego. Całość oznaczenia umieszcza się w środkowej części pudła (nadwozia) w pasie podokiennym tak, by oznaczenie to było wyraźnie wydzielone od pozostałych informacji zawartych na pudle, jednocześnie zachowując jednoznaczność i czytelność.

Ujednolicone oznakowanie określa dwie możliwości położenia liter względem cyfr. Pierwsze pozwala na umieszczenie opisu literowego centralnie pod podkreśloną częścią kodu cyfrowego (3. i 4. grupa), lub w jednej linii, gdzie oznaczenie cyfrowe poprzedza ciąg literowy.

W odróżnieniu od wagonów towarowych, w opisie identyfikacyjnym wagonów osobowych i typu osobowego nie wprowadza

się równoległego pełnego opisu cyfrowego i literowego, gdzie każda grupa cyfr miała swój literowy odpowiednik. W wagonach osobowych literowy opis zawiera jedynie szczegóły konstrukcyjne oraz informacje odnośnie możliwości wymiany pomiędzy zarządami kolejowymi.

Poniżej podano kilka przykładów oznaczeń wagonów osobowych lub typu osobowego.

1) 69 51 70-80 398 - 2

WLABdimnu

Oznaczenie cyfrowe: wagon przystosowany do jazdy po różnych szerokościach toru (1435/1520 mm), wagon z zestawami kołowymi o zmiennym rozstawie (klimatyzowane lub nieklimatyzowane), własność PKP, sypialny z dziesięcioma przedziałami, do prędkości 160 km/h; zasilanie prądem stałym lub przemiennym, ogrzewanie parą w ruchu krajowym, 398. wagon w serii, liczba samokontroli 2.

Oznaczenie literowe: wagon sypialny 1. i 2. klasy, z przewodem zdalnego sterowania, z przedziałami dla inwalidów, długość powyżej 24,5 m, ogrzewanie nawiewowe, możliwość zdalnego sterowania drzwiami i oświetleniem.

2) 59 51 59-18 001 - 6

Bc

Oznaczenie cyfrowe: wagon przystosowany do jazdy po różnych szerokościach toru (1435/1520 mm), wagon z zestawami kołowymi o zmiennym rozstawie (klimatyzowane lub nieklimatyzowane), własność PKP, kuszетка 2. klasy, 9 lub mniej przedziałów, do prędkości 120 km/h, prąd stały 3000 V, tylko ogrzewanie parowe, 001. wagon w serii, liczba samokontroli 6.

Oznaczenie literowe: wagon osobowy z miejscami do leżenia 2. klasy.

3) 59 51 70-18 002 - 6

WLABd

Oznaczenie cyfrowe: wagon przystosowany do jazdy po różnych szerokościach toru (1435/1520 mm), wagon z zestawami kołowymi o zmiennym rozstawie (klimatyzowane lub nieklimatyzowane), własność PKP, sypialny z dziesięcioma przedziałami, do prędkości 120 km/h, prąd stały 3000 V, tylko ogrzewanie parowe, 002. wagon w serii, liczba samokontroli 6.

Oznaczenie literowe: wagon sypialny 1. i 2. klasy z przewodem zdalnego sterowania (zamykania drzwi, oświetlenia, itd.).

4) 61 51 19-70 376 - 2

Ademnu

Oznaczenie cyfrowe: wagon klimatyzowany dla stałej szerokości toru, własność PKP, wagon z siedzeniami 1. klasy, 9 przedziałów z bocznym korytarzem lub wagon otwarty z korytarzem w środku, do prędkości 160 km/h, zasilanie energią każdego typu (np. zmienny, stały, itd.), 376. wagon z serii, liczba samokontroli 2.

Oznaczenie literowe: wagon osobowy 1. klasy, z przewodem zdalnego sterowania, z przedziałami klasy business, długości powyżej 24,5 m, ogrzewanie nawiewowe, wyposażony w mechanizmy do zdalnego zamykania drzwi i sterowania oświetleniem.

5) 52 51 70-80 209 - 0

WLABd

Oznaczenie cyfrowe: wagon nieklimatyzowany do jazdy po torze o różnej szerokości (1435/1520 mm), własność PKP, sypialny z dziesięcioma przedziałami, do prędkości 141–160 km/h z dowolnym napięciem zasilania i ogrzewaniem parą (dla pojazdów do ruchu krajowego), 209. wagon w serii, liczba samokontroli 0.



Oznaczenie literowe: wagon sypialny 1. i 2. klasy z przewodem zdalnego sterowania (zamykania drzwi, oświetlenia).



#### Literatura

- [1] Biuletyn Polskich Koli Państwowych Mw-37b. Instrukcja o znakowaniu i numeracji wagonów osobowych. Dyrekcja Generalna PKP, Warszawa 1997.
- [2] UIC 438-3. Identification marking for passenger rolling stock. 3rd edition, April 2004. [www.uic.asso.fr](http://www.uic.asso.fr)

#### Autor

mgr inż. Tomasz Tomaszewski  
Zakład Pojazdów Szynowych  
Centrum Naukowo-Techniczne Kolejnictwa